

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟΔΗΜΩΝ

Ο Έλληνας τῆς Ἀμερικῆς πρέπει νὰ ἐξετασθῆ ὡς διασταύρωσις πολιτισμῶν. Μιά τέτοια ἔρευνα θὰ ὀδηγήσῃ σέ πολλά πορίσματα φυλετικά. Μὲ ψυχοσύνθεσι πού κρατᾶ βαθειὰ τίς ρίζες τῆς σέ μιὰ ὀλόκληρη παράδοσι πολιτισμοῦ, πνευματικῆς καλλιέργειας καὶ δράσεως, πού διέγραψε ὕψη πολιτισμοῦ καὶ τόλμης καὶ πρωτοβουλίας, βρῆκε ὁ Ἕλληνας τὴν πειρὸ φυσικὴ προϋπόθεσι στὴν Ἀμερικανικὴ εὐγένεια, εὐρύτητα καὶ ἀνθρωπιστικὴ νοοτροπία γιὰ νὰ ἐγκλιματισθῆ, ν' ἀναπτυχθῆ, νὰ πάρῃ τὴν θέσι του στὸν Νέο Κόσμο, πού ὀλοένα ἐξελισσεται κι' ἀνεβαίνει μορφωτικά, ἠθικά, θρησκευτικά.

Ἡ ἀξία τῆς δημιουργικότητος φαίνεται πρῶτα καὶ κύρια ὄχι μέσα στὰ κίνητρα τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς βίας ἀλλὰ μέσα στὸ ἤρεμο κι' ἐλεύθερο περιβάλλον. Ἐκεῖ φαίνεται καθαρὴ ἡ ἰκανότης τῆς προσωπικότητος καὶ ἡ ἀρετὴ τῆς. Κι' εἶναι μέσα σ' ἓνα τέτοιο πλαίσιο πού ὁ Ἕλληνας ἐδῶ ἐδημιούργησε τὴν ὑπολογίσιμη ἀκμὴ του. Ἡ ἀνάγλυφῃ τάσι πού κρατᾶ ὀλόκληρη κληρονομία αἰώνων καὶ δείχνει ζωντανὴ τὴν πρωτοβουλία διαφαίνεται στῆς ὀλιγόχρονης παραμονῆς του ἐδῶ τὸ ἔργον. Τὸ ἐκκλησιαστικὸ του οἰκοδόμημα στὴν πνευματικὴ καὶ κτιριακὴ ἢ ὕλικὴ ἔκφρασι του ἔχει μιὰ ἀρτιότητα πού ἴσως οὔτε στὴν Ἑλλάδα θὰ μπορέσῃ νὰ τὸ εὕρῃ. Ναοὶ καλλιμάρμαροι, κλῆρος συγχρονισμένος, μορφωμένος. Δράσι σωματικὴ ζωερὴ, πολὺπλευρῃ. Στὸν τομέα τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ἐφαρμοσθεῖ κάθε τι πού μπορεῖ νὰ δικαιώσῃ τίς δύσκολες ἀπαιτήσεις μιᾶς προοπτικῆς δυνατῆς ἐλπίδος. Συγκεντρῶνεται κάθε στοιχεῖο πού ἀπὸ θρησκευτικῆς, ἐκκλησιαστικῆς, μουσικῆς πλευρᾶς ἢ μορφωτικῆς καὶ φιλανθρωπικῆς καὶ γενικὰ χριστιανικῆς ἐμφανίσεως ἔχει τὴν δύναμι νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ὡς ζωντανὸ ὄργανισμὸ. Ὑστερα ἀπὸ πειραματικὸ καὶ σοβαρὸ δούλεμα τίθεται σὲ ἐφαρμογὴ. Σ' ἓνα μόνον σημεῖο ὕστεροῦμε κι' αὐτὸ εἶναι ἡ συγκράτησι τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης. Αὐτὸ ὀφείλεται ἢ στὴν ἑλλειψι καταλλήλων καὶ ἀντικειμενικῶν στελεχῶν πού νᾶχουν τὴν δύναμι, τὴν ἀκλόνητη γραμμὴ τῆς δράσεως ἢ στὴν ἀδυναμία μας ναῦρουμε ἓνα πρακτικὸ μέσο ἐφαρμογῆς καὶ προσαρμογῆς στὶς εἰδικές συνθήκες μέσα στὶς ὀποῖες κινούμαστε ἢ στὸ ὅτι βαθύτερα

ὑπάρχει μιὰ διαφωνία στὸν προορισμὸ πού ἔχουμε στὴν Ἀμερικὴ ὡς Ἐκκλησία ἢ ἑλληνικὸ σύνολο, πού εἶναι μέρος ἑνὸς ὀλοκλήρου κόσμου ἰδανικῶν, πλούτου καὶ πολιτισμοῦ.

Στὶς ἄλλες διακλαδώσεις τῶν ἀρτηριῶν τῆς ζωῆς τὸ ἑλληνικὸ αἷμα εἰσέρχεται ὀρμητικὸ καὶ γεμᾶτο ὕγεια ἐπιτυχίας. Στὸ θέατρο, στὴν ὀθόνη, στὴν μουσικὴ, στὴν φιλολογία, στὴν καλλιτεχνία γενικὰ δίνει διαρκῶς καὶ νέους ἐκπροσώπους. Ὁ Ἕλληνας πού ἦλθε κάποτε στὴν Πατρίδα τοῦ Λίνκολν καὶ τοῦ Τζέφερσον γιὰ νὰ κἀνῃ λίγα χρήματα νὰ ξεπληρώσῃ τὸ πατρικὸ χωράφι ἢ νὰ στείλῃ τὸν μαλαματένιο σταυρὸ στὴν ἀδελφὴ ἢ νὰ γυρίσῃ μὲ τὴν χρυσὴ καδένα στὸ χωριὸ του ἀπέκτησε πειρὰ συνείδησι τοῦ τόπου. Τὸν κρατοῦν στενὰ δεμένο μὲ τὸν τόπο τὰ ἀσπρισμένα κόκκαλα συγγενῶν καὶ φίλων πού πάνω στὴν γῆ πού τὰ σκεπάζει ἀνθοῦν γλυκόχρωμα λουλούδια ἀγάπης. Τὰ αἰσθήματά του ἔχουν ποτισθεῖ βαθειὰ ἀπ' τὰ ὀρώματα τῆς ὀμορφιάς πού εἶναι ξεχυμένη παντοῦ εἴτε αὐτὴ εἶναι πνευματικὴ εἴτε τεχνικὴ εἴτε ἀρχιτεκτονικὴ. Κατοπτρίζεται ὁ καθαρὸς ὀρίζοντας καὶ τὸ γραφικὸ ἀκρογιάλι τῆς Ἑλλάδος κι' ὁ Παρθενῶνας κι' ἡ ἀπλότης τοῦ χωριοῦ του μέσα στὰ ἀντιγραμμένα περιστύλια καὶ τίς λίμνες καὶ τίς ἐξοχικὲς πόλεις καὶ τὰ παραδείσια λειβάδια καὶ τοὺς κήπους πού ἀγκαλιάζει τὸ βλέμμα του ὀπου κι' ἄν πηγαίῃ. Καὶ σὰν βλέπῃ μὲ τόση στοργὴ νὰ περιβάλλῃ τὴν Γενέτειρά του ἢ Ἀμερικὴ, νοιώθει πὼς δὲν εἶναι σὲ ξένο τόπο μᾶ πὼς ζῆ μέσα στὸ ὄνειρο τὸ ἑλληνικὸ πού τόσες φορές δοκίμασε τὸν γλυκὸ του παλμό. Γι' αὐτὸ μ' ἓνα συναίσθημα ἀσφαλείας καὶ μὲ ὀριμὴ θετικότητα ὀδηγεῖ τὸ γοργὸ του βῆμα σὲ καινούργιες κατακτήσεις. Εἰσῆλθε στὴν πολιτικὴ κοίνιστρα καὶ ἐδημιούργησε ὀικονομικοὺς κολοσσούς κι' ἀλυσίδες ἐπιχειρήσεων κι' ἀνέβασε τὴν θέσι του ἀπὸ κάθε πλευρὰ σ' ἓνα σημεῖο σεβασμοῦ, τιμῆς κι' ἀξιοποιήσεως, Μ' αὐτὸ δὲν θέλω νὰ πῶ πὼς ἔλειψαν ὀλότελα ὀι δυνάμεις πού σὲ μερικὰ ζητήματα τὸν κρατοῦν ἀκόμα μετέωρο κι' ὄχι ἀποκρυσταλλωμένο. Τὰ προβλήματα δὲν ἀπολείπουν. Κάθε ἀνάβαθρο ἔχει τὴν δικὴ του ἀκτίνα ταλαντεύσεως καὶ κάθε ὀψηλότερος ὀρίζοντας σὲ ρίχνει σὲ καινούργια ἀτμόσφαιρα σκέ-

ψεων καὶ ρευμάτων ψυχικῶν. Αὐτὸ ὁμως πάλιν εἶναι δεμένο μὲ μιὰ γενικώτερη ἀρχὴ ποὺ κανονίζει τὶς ἐξελίξεις, τὶς κοσμογονίες καὶ τὶς συνθήκες τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Ἑλληνο-αμερικανὸς ἔχει διανύσει τὸ πρῶτο στάδιο καὶ στέκεται στὴν θέσι τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐπισκοπήσεως τοῦ πρώτου σταθμοῦ του. Μπροστὰ του ἐκτείνεται ἡ νέα καμπή, τὸ ἀντίκρουσμα τοῦ πειὸ συγκεκριμένου προσανατολισμοῦ στὴν διαμόρφωσι τῆς τελικῆς μορφῆς τῆς ζωῆς του. Ἐδῶ χρειάζεται πειὸ ἀποφασιστικὸ φτερούγισμα, πειὸ ἀντικειμενικὴ προπαρασκευὴ γιὰ νὰ ἀξιοποιήσῃ τοὺς πόθους καὶ τοὺς ἐργώδεις ἀγῶνας τῆς χθὲς καὶ τῆς σήμερον καὶ νὰ κερδίσῃ τὸν χαμένο χρόνο. Ἄν ὁ παράγων τοῦ δυναμισμοῦ καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ ξεκαθαρισθῇ ἀπ' τὶς μικρὰς ἀδυναμίες τοῦ ἀτομικισμοῦ ποὺ ἔχει ὁ χαρακτήρας μας ὄχι ὡς προδιάθεσι ἀλλὰ ἀπλῶς ἀπὸ σφαλερῆ ἐκτίμησι, θὰ μπορέσουμε νὰ διαγράψουμε τὸν δικὸ μας νέο χρυσοῦν αἰῶνα.

Εἶναι πολλὰ τὰ μονοπάτια ποὺ περιμέ-

νουν τὴν δική μας πνοὴ καὶ τὴν ἀκατάβλητη ἔντασι τῆς πνευματικῆς μας προσπάθειας ποὺ ἀποσταλάζει ἡ ἱστορία χιλιετηρίδων μεγάλης ὑπηρεσίας στὴν ἀνθρωπότητα, γιὰ νὰ ἀφήσουν ἐλεύθερο στὸ ἔδαφός τους τὸ διάβα τοῦ θριάμβου. Ὅσοι κάποια σχέσι ἔχουν μὲ τὴν σοβαρὴ ὑπόθεσι ποὺ λέγεται Ἑλληνισμὸς τῆς Ἀμερικῆς πρέπει νὰ σημειώσουν στὰ βιβλία τῆς μελέτης των ὅτι αἱ δυνατότητές του δὲν βρῆκαν ἀκόμη τὸν σοβαρὸ ἐκτιμητὴ τους κι' οὔτε τὸν εἰδικὸ κι' ἀφοσιωμένο ἐρευνητὴ τους. Γύρω ἀπ' τὴν προνομιούχο θέσι στὴν ὁποία βρίσκεται πολλὰς σοβαρὰς σκέψεις μποροῦν νὰ γίνουν γιὰ τὴν ἐπεξεργασία καὶ διοργάνωσι πυρήνων νεοελληνικῆς ὠφελιμότητος. Ἀρκεῖ νὰ διαγραφῇ ἡ ἐμπνευσμένη μορφή ποὺ ἀκατάβλητα κι' ἡρωικὰ θὰ πρωτοστατήσῃ στὴν προφητικὴ ἔκφρασι τοῦ σχεδίου καὶ τὴν ἀρθρωσι τῶν δυνάμεων. Καὶ σ' αὐτὸ ἐπάνω κάθε λάτρης τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐλληνικῆς ἰδεολογίας ἔχει κεκτημένα δικαιώματα γιὰ νὰ μιλήσῃ.

ΠΟΛΥΕΥΚΤΟΣ

Ἐπίσκοπος Τροπαίου

(ὁ μόλις τώρα ἐκλεγεί, τῆς VI Ἐπισκ. περιφερείας)

ΠΝΕΥΜΑ Η ΕΛΛΑΔΑ

Γράφει, γράφει, δὲν ξεγράφει ὅ,τι γράφ' ἡ Ἱστορία:
 Ἄπ' τὸ Νότιο καὶ τὴ Δύση καὶ τὴ μακρυνὴ Ἀσία,
 Νάνοι κίτρινοι χαγάνοι, παρδαλὲς ὀρθὲς μυριάδες,
 Ἄλλοι μ' ὕπουλο ἓνα βλέμμα κι' ἄλλοι μὲ τὴν ἄγρια βία,
 Ξεκινᾶν καὶ νὰ τοι πᾶνε νὰ πατήσουν τὶς Ἑλλάδες.
 Ξέρξηδες, Ἀττίλες, Σύλλες, Μούμιοι ἄρπαγες, φονιάδες,
 Γότθοι, Βάραγγοι, Μογγόλοι, Φράγκοι, Τοῦρκοι καὶ Βουλγάροι,
 Χαλασιάδες κι' ἄρπαγάδες καὶ Μπραϊμηδες κι' ἀγάδες,
 Σκλάβοι, μπράβοι, μισθοφόροι, σταυροφόροι καὶ κουρσάροι,
 Ξεκινᾶν καὶ νὰ τοι πᾶνε νὰ πατήσουν τὶς Ἑλλάδες.